

Tom I

Przedmowa	XV
-----------------	----

■ CZĘŚĆ 1. ANATOMIA, FIZJOLOGIA I IMMUNOLOGIA SKÓRY

1. Budowa skóry – Joanna Czuwara	1
1.1. Naskórek (<i>Epidermis</i>)	1
1.1.1. Warstwa podstawna	2
1.1.2. Warstwa kolczysta	2
1.1.3. Warstwa ziarnista	3
1.1.4. Warstwa rogowa	4
1.1.5. Melanocyty	4
1.2. Skóra właściwa (<i>Dermis</i>)	5
1.3. Tkanka podskórna (<i>Subcutis</i>)	7
2. Budowa mieszka włosowego – Marta Sar-Pomian	8
3. Budowa aparatu paznokciowego – Marta Sar-Pomian	9
4. Fizjologia skóry – Joanna Czuwara	11
4.1. Rola ochronna skóry	11
4.2. Warstwa rogowa naskórka	12
4.3. Lipidy naskórka	12
4.4. Ceramidy	14
4.5. Nienasycone kwasy tłuszczowe (NNKT)	14
4.6. Przeznaskórkowa utrata wody	14
4.7. Równowaga kwasowo-zasadowa skóry	15
4.8. Ochrona przed promieniowaniem UV	15
4.9. Funkcja termoregulacyjna skóry	16
4.10. Skóra jako narząd czucia	17
4.11. Obronna rola mikroflory skóry	17
4.12. Mikrobiom skóry	18
4.13. Skóra jako narząd immunologiczny	18
4.14. Skóra i synteza witaminy D	19
4.15. Gojenie ran	20
5. Immunologia skóry – Małgorzata Sokółowska-Wojdyło	21
5.1. Odporność wrodzona	21
5.2. Odporność nabyta	24
5.3. Przeciwnowotworowa odpowiedź immunologiczna	31

■ CZĘŚĆ 2. DIAGNOSTYKA CHOROBY SKÓRY

6. Wykwyty skórne – Anna Waśkiel-Burnat, Marta Sar-Pomian	33
7. Procedury diagnostyczne – Rafał Białynicki-Birula	37
7.1. Pobieranie materiału do badań diagnostycznych	37
7.2. Badanie dermatopatologiczne (histologiczne)	37
7.3. Badanie metodą bezpośredniej immunofluorescencji (<i>direct immunofluorescence test</i> , DIF)	38
7.4. Test Tzancka (rozsmaz cytodiagnostyczny)	39

7.5.	Badania serologiczne w chorobach autoimmunologicznych	39
7.6.	Badanie mikologiczne	39
7.7.	Badanie zmian skórnych w świetle lampy Wooda	40
7.8.	Badanie w kierunku świerzbowca ludzkiego	41
7.9.	Badanie w kierunku nużeńca	41
7.10.	Identyfikacja czynnika zakaźnego	42
7.11.	Badania serologiczne w chorobach infekcyjnych	42
7.12.	Dermoskopia	42
7.13.	Trichoskopia i trichogram	43
7.14.	Ultrasonografia wysokich częstotliwości	43
7.15.	Refleksyjna mikroskopia konfokalna i optyczna tomografia koherencyjna	44
7.16.	Testy kontaktowe (płatkowe) (Patch Testing)	44
7.17.	Test diaskopii	45
7.18.	Kapilaroskopia	45
7.19.	Termografia	45

■ CZĘŚĆ 3. NOWOTWORY SKÓRY

8.	Znamiona i łagodne nowotwory skóry – <i>Olga Warszaw-Hendzel, Lidia Rudnicka</i>	47
8.1.	Zmiany pochodzenia melanocytowego	47
8.1.1.	Dermoskopia zmian melanocytowych	47
8.1.2.	Znamiona melanocytowe zwykłe nabyte	47
8.1.3.	Znamiona atypowe (dysplastyczne)	48
8.1.4.	Znamiona melanocytowe wrodzone	49
8.1.5.	Znamię skupione	49
8.1.6.	Znamię Reeda	50
8.1.7.	Znamię Suttona	50
8.1.8.	Znamię Spitz	50
8.1.9.	Znamię błękitne	51
8.1.10.	Plamy soczewicowate	51
8.1.11.	Plamy melanocytowe błon śluzowych	52
8.1.12.	Plamy typu kawy z mlekiem	52
8.1.13.	Znamię Beckera	53
8.1.14.	Dermoskopia zmian melanocytowych	53
8.2.	Łagodne zmiany wywodzące się z naskórka	53
8.2.1.	Znamię naskórkowe brodawkowate	53
8.2.2.	Zapalne linijne brodawkowate znamię naskórkowe	53
8.2.3.	Brodawka łojotokowa	54
8.3.	Łagodne zmiany wywodzące się z przydatków skóry	54
8.3.1.	Znamię łojowe	54
8.3.2.	Przerost gruczołów łojowych	54
8.3.3.	<i>Pilomatrixoma</i>	54
8.4.	Nowotwory łagodne wywodzące się z tkanki łącznej włóknistej	56
8.4.1.	Włóknaki miękkie	56
8.4.2.	Włóknaki twarde	56
8.4.3.	Bliznowiec	56
8.5.	Nowotwory łagodne wywodzące się z naczyń	57
8.5.1.	Malformacje naczyń kapilarnych	57
8.5.2.	Malformacje żyłne	58
8.5.3.	Ziarniniaki naczyńniowe	58
8.5.4.	Naczyniaki rubinowy	59

9. Stany przedrakowe – Aleksandra Dańczak-Pazdrowska, Adriana Polańska	60
9.1. Stany przedrakowe lokalizujące się w obrębie skóry	60
9.1.1. Rogowacenie słoneczne	60
9.1.2. Rogowacenie powodowane kancerogenami	62
9.1.3. Choroba Bowena	63
9.2. Stany przedrakowe lokalizujące się w obrębie błon śluzowych	64
9.2.1. Śródnabłonkowa neoplazja błony śluzowej jamy ustnej	64
9.2.2. Śródnabłonkowa neoplazja błony śluzowej okolicy anogenitalnej	66
9.2.3. Dermatocyty predysponujące do rozwoju neoplazji śródnabłonkowej	69
10. Rogowiak kolczystokomórkowy – Magdalena Misiak-Gałzka	70
11. Rak podstawnokomórkowy – Marta Sar-Pomian, Lidia Rudnicka	72
12. Rak kolczystokomórkowy – Olga Warszawik-Hendzel, Małgorzata Olszewska	78
13. Rak z komórek Merkla – Joanna Golińska, Marta Sar-Pomian	81
14. Czerniak – Marta Sar-Pomian, Lidia Rudnicka	83
14.1. Czerniak skóry	83
15. Czerniak aparatu paznokciowego – Marta Sar-Pomian	91
16. Chłoniaki skóry z limfocytów T – Joanna Maj, Alina Jankowska-Konsur	94
16.1. Ziarniniak grzybiasty	94
16.2. Pierwotne skórne choroby limfoproliferacyjne z komórek T CD30+	99
16.2.1. <i>Lymphomatoid papulosis</i>	99
16.2.2. Pierwotnie skórny chłoniak anaplastyczny z dużych komórek t CD30+	99
16.2.3. Zespół Sézary'ego	100
16.2.4. Inne pierwotnie skórne chłoniaki T-komórkowe	101
17. Chłoniaki skóry z limfocytów B – Alina Jankowska-Konsur, Joanna Maj	103
17.1. Pierwotny skórny chłoniak z ośrodków rozmnażania	103
17.2. Pierwotny skórny chłoniak B-komórkowy strefy brzożnej	104
17.3. Pierwotny skórny chłoniak rozlany z dużych komórek, typu kończynowego	104
17.3.1. Wrzód śluzówkowo-skróny EBV+ (EBV+ mucocutaneous ulcer)	104
18. Mięsak Kaposiego – Patrycja Gajda, Małgorzata Olszewska	105
19. Przerzuty nowotworów do skóry – Małgorzata Olszewska	108
■ CZĘŚĆ 4. CHOROBY INFEKCYJNE SKÓRY	
20. Choroby bakteryjne – Anna Baran, Iwona Flisiak	111
20.1. Zapalenie mieszków włosowych	111
20.2. Czyrak. Czyraczność. Czyrak gromadny	112
20.3. Gronkowcowy zespół oparzonej skóry	113
20.4. Róża	114
20.5. Martwicze zapalenie powięzi	117
20.6. Liszajec	118
20.7. Nietzwica	119
20.8. Promienica	119
20.9. Różyczka	120
20.10. Łupież rumieniowy	121
20.11. Keratoliza dziobata	121
21. Borelioza – Iwona Flisiak	123
22. Gruźlica skóry – Karolina Wodok-Wieczorek	128

23. Choroby wirusowe skóry – Adriana Rakowska	133
23.1. Opryszczka zwykła	133
23.2. Półpasiec	134
23.3. Ospa wietrzna	136
23.4. Mięczak zakaźny	137
23.5. Choroba rąk, stóp i jamy ustnej	138
23.6. Zakażenia wirusem brodawczaka ludzkiego	139
23.6.1. Brodawki zwykłe	139
23.6.2. Brodawki podeszwowe	139
23.6.3. Brodawki płaskie	140
23.7. Epidermodyplasia verruciformis	141
24. Infekcje dermatofitowe – Roman J. Nowicki, Alicja Romaszewicz	142
24.1. Grzybica skóry gładkiej	143
24.2. Grzybica stóp	144
24.3. Grzybica rąk	144
24.4. Grzybica pachwin	145
24.5. Grzybica skóry owłosionej głowy	145
24.6. Grzybica brody	146
24.7. Grzybica paznokci	146
25. Zakażenia wywołane przez drożdżaki i grzyby drożdżopodobne (kandydozy)	
– Zygmunt Adamski, Marta Dobrzyńska	152
25.1. Drożdżycza wyprzeniowa fałdów skórnych	152
25.2. Kandydoza jamy ustnej i kątów ust	153
25.3. Drożdżycza paznokci i wałów paznokciowych	155
25.4. Łupież pstry	157
26. Zasady wykonywania badania mikologicznego – Anita Hryniewicz-Gwóźdź	160
26.1. Badanie w świetle lampy Wooda	160
26.2. Pobieranie materiału do badania mikologicznego ze skóry, błon śluzowych, paznokci i włosów	160
26.3. Bezpośrednie badanie mikologiczne	161
26.4. Hodowla	162
26.5. Metody molekularne	163
27. Świerz – Dorota Krasowska, Katarzyna Wolska-Gawron	164
28. Wszawica – Dorota Krasowska, Katarzyna Wolska-Gawron	169
28.1. Wszawica głowowa	169
28.2. Wszawica odzieżowa	170
28.3. Wszawica łonowa	171
29. Zespół wędrującej larwy skórnej – Dorota Krasowska, Katarzyna Wolska-Gawron	173
30. Zapalenie skóry wywołane przez cerkarie – Dorota Krasowska, Katarzyna Wolska-Gawron	175
31. Muszycy – Leszek Blicharz, Lidia Rudnicka	176
■ CZĘŚĆ 5. CHOROBY ALERGICZNE	
32. Pokrzywka – Magdalena Trzeciak	179
33. Wyprysk – Zbigniew Samochocki, Michał Rożański	187
33.1. Wyprysk kontaktowy	187
34. Atopowe zapalenie skóry – Zbigniew Samochocki, Michał Rożański	192
35. Zespół alergii jamy ustnej – Małgorzata Maj	198

■ CZĘŚĆ 6. DERMATOLOGICZNE OBJAWY NIEPOŻĄDANE LEKÓW	
36. Zmiany skórne indukowane przez leki – Małgorzata Olszewska, Małgorzata Maj	201
36.1 Osutki polekowe	201
36.2 Ostra uogólniona osutka krostkowa	203
37. Trwałe wykwity polekowe – Małgorzata Olszewska	207
■ CZĘŚĆ 7. RUMIEŃ WIELOPOSTACIOWY	
38. Rumień wielopostaciowy – Małgorzata Olszewska, Marta Sar-Pomian	209
■ CZĘŚĆ 8. ZESPÓŁ STEVENSA-JOHNSONA. TOKSYCZNA NEKROLIZA NASKÓRKA (ZESPÓŁ LYELLA)	
39. Zespół Stevensa-Johnsona. Toksyczna nekroliza naskórka (zespół Lyella) – Małgorzata Olszewska, Marta Sar-Pomian	213
■ CZĘŚĆ 9. ŁUSZCZYCA	
40. Łuszczyca – Andrzej Kaszuba	217
■ CZĘŚĆ 10. ŁUPIEŻ CZERWONY MIESZKOWY	
41. Łupież czerwony mieszkowy – Małgorzata Olszewska, Olga Warszawik-Hendzel	231
■ CZĘŚĆ 11. PRZYLUSZCZYCA	
42. Przyluszczyca – Magdalena Misiak-Gałgka	235
42.1. Przyluszczyca grudkowa	235
42.2. Przyluszczyca plackowata	237
■ CZĘŚĆ 12. ŁUPIEŻ RÓŻOWY GIBERTA	
43. Łupież różowy Giberta – Małgorzata Olszewska, Małgorzata Maj	239
■ CZĘŚĆ 13. LISZAJ PŁASKI	
44. Liszaj płaski – Małgorzata Olszewska, Anna Skrok	241
■ CZĘŚĆ 14. ERYTRODERMIA	
45. Erytrodermia – Agnieszka Bialecka, Rafał Czajkowski	247
■ CZĘŚĆ 15. AUTOIMMUNIZACYJNE CHOROBY PĘCHERZOWE	
46. Pęcherzyca – Małgorzata Olszewska, Marta Sar-Pomian	251
47. Pemfigoid pęcherzowy i pemfigoid błon śluzowych – Joanna Narbutt, Jolanta Dorota Torzecka	259
48. Pemfigoid ciążnych – Jolanta Dorota Torzecka, Joanna Narbutt	264
49. Opryszczkowe zapalenie skóry – Agnieszka Żebrowska	266
50. Linijna IgA dermatoma pęcherzowa – Agnieszka Żebrowska	270
51. Nabyte pęcherzowe oddzielanie się naskórka – Agnieszka Żebrowska	273
■ CZĘŚĆ 16. CHOROBY TKANKI ŁĄCZNEJ	
52. Przeciwciała w autoimmunizacyjnych układowych chorobach tkanki łącznej – Elżbieta Waszczykowska, Bożena Działkowska-Bartkowiak	277
52.1. Metody immunofluorescencyjne stosowane do wykrywania przeciwciał przeciwdziałowych w surowicy	277
52.2. Inne metody stosowane w diagnostyce immunologicznej układowych chorób tkanki łącznej	282
52.3. Metoda immunofluorescencji bezpośredniej	283

53. Objaw Raynauda – <i>Malgorzata Olszewska, Lidia Rudnicka</i>	284
54. Toczeń rumieniowaty układowy – <i>Agnieszka Kalińska-Bienias, Piotr Bienias</i>	287
55. Manifestacje skórne tocznia rumieniowatego – <i>Anna Woźniacka</i>	296
56. <i>Morphea</i> – <i>Anna Niemczyk, Lidia Rudnicka</i>	306
57. Twardzina układowa – <i>Lidia Rudnicka, Anna Niemczyk</i>	312
57.1. Choroby twardzinopodobne	318
58. Zapalenie skórno-mięśniowe – <i>Anna Lis-Święty</i>	322
59. Mieszana choroba tkanki łącznej – <i>Anna Lis-Święty</i>	327
60. <i>Scleromyositis</i> – <i>Anna Lis-Święty</i>	329
■ CZĘŚĆ 17. CHOROBY NACZYNIOWE	
61. Choroby naczyniowe – <i>Mariusz Sikora</i>	331
61.1. Plamica	331
61.2. Zapalenie naczyń	333
61.2.1. Guzowate zapalenie naczyń	338
61.2.2. Piodermia zgorzelinowa	339
61.3. Owrzodzenia podudzi	343
Wykaz najważniejszych skrótów	347
Skorowidz	349